

A. Vermeichuk, stud.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

STAGES OF FORMATION AND EVOLUTION OF HINDI NOVELLA

The article examines the stages of the formation and development of the novelistic genre in Hindi literature. After analyzing several approaches to theoretical definition of the novella in both Ukrainian and world literary criticism, the author describes a historical overview of the origin and evolution of the narrative genre in Hindi literature from ancient times to the 20th century.

Keywords: genre, novella, short story, prose, Hindi literature.

УДК 821.222.1'82-3

І. Левчин, канд. філол. наук, асист., А. Лебедко, студ.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛІТЕРАТУРНІ ПРЕМІЇ В ІРАНІ: ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Запропоновано перелік провідних літературних премій Ірану початку ХХІ ст. Представлено прозові твори сучасної художньої літератури Ірану, які визнані іранськими літературознавцями та літературними критиками за останні 20 років, а також імена лауреатів цих премій. Виділено імена письменників, твори яких відзначені на декількох іранських та міжнародних літературних конкурсах.

Ключові слова: літературна премія, сучасна література, іранська проза, роман, новела.

Метою статті є представлення іранських персько-мовних художніх творів, визнаних в Ірані провідними літературознавцями на початку ХХІ ст., і сучасних іранських письменників для українських іраністів та дослідників літератури Близького Сходу для подальшого вивчення питань стосовно процесу формування та розвитку сучасної прози та поезії в Ірані. Актуальність даної теми обумовлена недостатньою кількістю україномовних досліджень щодо творів сучасної художньої літератури Ірану початку ХХІ ст.

Іранська проза та поезія кінця ХХ і початку ХХІ ст. набувають значного розвитку в Ірані та за його межами. Це зумовлено стабілізацією суспільно-політичної ситуації в Ірані, а саме: встановленням Ісламської республіки на чолі з Верховним лідером (Аятоллах) (Ісламська революція 1979 р.), закінченням ірано-іракської війни (1980–1988), відродженням усіх сфер життя в країні: економіки, сільського господарства, важкої та легкої промисловості тощо. У письменників з'являється час і можливості для розвитку своєї творчості. Вбираючи спадщину дореволюційних років та вже будучи сформованими у постреволюційні роки, сучасні письменники мають досить багатий пласт для тем своїх творів. З'являються цікаві романи, оповідання, новели (داستان کوتاه), поезії і т.п. На арену іранської сучасної літератури виходять нові прізвища прозаїків та поетів. Їхній обсяг дуже великий, про це свідчить кількість творів, які щорічно подають письменники на різноманітні літературні конкурси.

В Ірані, як і у всьому світі, літературні премії – це заохочення досягнень письменників у галузі літературної творчості, визнання їх таланту та своєрідна запорука подальшого друку та популяризації творів літераторів, одна із стратегій засвідчення і підтримки літературного авторитету, а також отримання матеріальної винагороди.

В Ірані на даний момент нараховується близько 20-ти державних і недержавних літературних премій. Поділяються за різними родами і видами словесності (поезія, проза, літературна критика та ін.), вони відзначають перший або останній твір автора або вручаються за сукупністю зробленого. Це такі: 1) *державні літературні премії*: премія "Книга року" (з 1955–1977 рр. і з 1983 р.), літературна премія імені Джалала Але-Ахмада (з 2009 р.), літературна премія імені Парвін

Етесамі (з 2004 р.), літературна премія "Калям-е Заррін" ("Золота очеретова паличка", з 2002 р.), літературна премія "Чегель" ("Сорок", з 2016 р.), літературна премія Ісфагану (якою відзначалися твори письменників провінції Ісфаган 2002–2009 р.); літературна премія "Книга року священної оборони" (کتاب سال دفاع مقدس) (відзначаються твори присвячені тематиці ірано-іракської війни, з 1993–2011 рр. і з 2015 р.), премія "Критиків та письменників преси" (جایزه منتقدان و نویسندگان) (з 2000 р.), літературна премія "Черепаша-птаха" (جایزه لاک پشت پرند) (нагороджуються твори дитячої літератури, з 2013 р.), літературна премія "Вав" (جایزه ادبی) (з 2003 р.), літературна премія імені Сааді (міжнародна премія, відзначаються наукові праці іраністів з регіонів Кавказу та Середньої Азії, з 2014 р.) та 2) *недержавні*: літературна премія "Мехреган Адаб" (з 1999 р.), літературна премія імені Гушан'га Гольшірі (з 2001–2014 рр.), літературна премія "Гафт Еклім" (جایزه ادبی هفت اقلیم) ("Сім країн", з 2011 р.), літературна премія "Ялда" (2001–2005 рр.), літературна премія сучасної поезії Ірану (جایزه شعر کارنامه یا جایزه شعر امروز ایران) (2000–2003 рр.), літературна премія жіночої поезії Ірану (جایزه شعر زنان ایران) (з 2008 р.), літературна премія імені шагіда Габіба Каніпура (з 1998 р.) тощо [8].

У представленій статті відзначені лише деякі з найпопулярніших в Ірані літературні премії, які з початку ХХІ ст. завоювали найбільший авторитет та довіру авторів та читачів художніх творів.

1. Премія "Книга року Ісламської Республіки Іран" (جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران) – державна премія Ісламської республіки Іран, яка була заснована в 1955 р. і діяла до 1977 р., за той час нею були відзначені твори у галузях науки та технологій, літератури, соціологічних та гуманітарних досліджень, виховання дітей та молоді. Повторно продовжує свою діяльність з 1983 р. На сьогоднішній час за сприяння організації "Дім книги" (مؤسسه خانه کتاب) нагородження цією премією відбувається кожного року на початку лютого у дні святкування перемоги Ісламської революції в Ірані (перс. دهه فجر, "Десять днів світланку") у таких галузях, як: повна збірка творів (کلیت), філософія і психологія (ісламська і західна), релігія, суспільні науки (علوم اجتماعی), мовознавство (زبان), прикладні наукові дослідження (علوم کاربردی), мистецтво, художня література, історія і географія, які у свою чергу поділяються на підгрупи. У галузі художньої літератури

виділено два напрями – сучасна поезія та сучасна проза. Основним критерієм відбору серед номінантів є дотримання принципів ісламу та шанобливе ставлення до Корану як "священної" книги мусульман [11].

Лауреатами премії "Книга року Ісламської Республіки Іран" у галузі художньої літератури (сучасна проза та сучасна поезія) за останні двадцять років відзначені:

- **2000 р.** (17-та церемонія нагородження): Сучасна поезія – збірка "Проникливість тіней та роздуми про мистецтво" (перс. "بصیرت سایه‌ها و تاملاتی در مسئله هنر"), автор Реза Сафар'ян (رضا صفریان).
- **2010 р.** (27-ма церемонія нагородження): Сучасна поезія – збірка "Сни у сновидіннях" (перс. "رؤیا روی"), вірші з 1999 по 2005 рр., автор Зіяеддін Торабі (ضیاءالدین ترابی).
- **2012 р.** (29-та церемонія нагородження): Сучасна проза – 5-й том 10-ти томного роману "Шлях війни" (перс. "جاده جنگ") про життя і боротьбу людей від часів Другої світової війни до часів ірано-іракської війни, автор Мансур Анварі (منصور انوری).
- **2017 р.** (34-та церемонія нагородження): Сучасна проза – 1) роман "Незасіяне поле" (перс. "لَهْزَرَع") про нещасливе кохання одного юнака під час ірано-іракської війни, автор Мохаммадреза Байрамі (محمدرضا بایرامی); 2) збірка з 8-ми новел "Базар красунь" (перс. "بازار خوبان"), автор Араш Садекбейгі (آرش (صادق‌بیگی); 3) збірка з 9 новел "Піщана лисиця" (перс. "روبه شنی") про реалії суспільного життя людей, автор Мохаммад Кешаварз (محمد کشاورز).
- **2018 р.** (35-та церемонія нагородження): Сучасна проза – 1) роман "На цій вулиці немає штучної дорожньої нерівності" (перс. "این خیابان سرعت گیر ندارد") про традиції та культуру минулого покоління та порушення ритму людей сьогодення, автор Мар'ям Джагані (مریم جهانی); 2) роман "Безкнижжя" (перс. "بی‌کتابی") про цінність книжок та вивезення пам'яток літератури закордон за часів правління Мозаффар ед-Дін-шаха, автор Мохаммадреза Шаріфі Хабушан (محمدرضا شرفی‌خوشان).
- **2019 р.** (36-та церемонія нагородження): 1. Сучасна проза – роман "Звільнення" (перс. "رهش") про сучасне місто та його архітектуру, автор Реза Амірхані (رضا (امیرخانی); 2. Сучасна поезія – 1) збірка "Сумний дух одного поета" (перс. "روح اندوهگین یک شاعر"), автор Сейед Реза Мохаммаді (سیدرضا محمدی); 2) збірка "Доміно" (перс. "دومینو"), автор Абузар Пакраван (ابوزر (پاکروان) [11].

2. Літературна премія імені Джалала Алє-Ахмада

(жائزة ادبی جلال آل احمد) – заснована в 2008 р. і названа на честь іранського письменника, публіциста і громадського діяча, критика "євроцентризму" Джалала Алє-Ахмада (1923–1969 рр.). Щорічно на початку грудня до дня народження Джалала Алє-Ахмада на державному рівні нагороджуються призами у грошовому еквіваленті та відзначаються почесними грамотами (شایسته تقدیر) прозові твори художньої літератури таких жанрів, як: роман, новела, документальна проза, а також твори у жанрах літературної критики. З 2014 р. організацією проведення церемонії нагородження цією премією офіційно займається "Фонд поезії та прозових творів іранців" (بنیاد (شعر و ادبیات داستانی ایرانیان). Головною метою вручення цієї літературної премії є "розвиток та підвищення національно-релігійної мови та літератури" (ارتقای زبان و ادبیات ملی-دینی) авторів визначних, винятково нових та таких, що випереджають свій час, творів. За останні десять років цією державною премією нагороджені та відзначені почесними грамотами такі книги:

- **2008 р.** (1-ша церемонія нагородження): У номінації "Роман" – 1) твір "Винищувач драконів" (перс. "اژدهاکشان"), автор Юсеф Аліхані (یوسف علیخانی); 2) роман "Правила гри" (перс. "قاعده بازی"), автор Фіруз Зонузі Джалалі (فیروز زنوزی جلالی).
 - **2010 р.** (3-тя церемонія нагородження): Роман – 1) "Безсмертний" (перс. "نامیرا"), автор Садек Кяраміяр (صادق کریمیاری); 2) роман "Банкетна зала столиці" (перс. "تالار پذیرایی پایتخت"), автор Мохаммад Алі Гоудіні (محمدعلی (گودینی).
 - **2011 р.** (4-та церемонія нагородження): Роман – "Шлях війни" (перс. "جاده جنگ"), автор Мансур Анварі (منصور انوری).
 - **2012 р.** (5-та церемонія нагородження): Роман – "Гафез 7" (перс. "حافظ هفت"), автор Акбар Сахраї (اکبر (صحرايي).
 - **2014 р.** (7-ма церемонія нагородження): 1. Роман – 1) "Ох з літерою "шін" (перс. "آه با شین"), автор Мохаммад Казем Мазінані (محمدکاظم مزینانی); 2) "Правителі страждань" (перс. "مَلِکَان عذاب"), автор Абугараб Хосрові (ابوتراب خسروی). 2. У номінації "Новела" – збірка коротких оповідань "Сантиметрові таємниці" (перс. "رازهای سانتی متری"), автор Мардалі Мораді (مردعلی مرادی).
 - **2015 р.** (8-ма церемонія нагородження): 1. Роман – 1) "Осінь – остання пора року" (перс. "پاییز فصل آخر سال"), автор Насім Мараші (نسیم مرعشی); 2) "Оголена дівчина" (перс. "دختر لوتی"), автор Шагріяр Аббасі (شهریار عباسی). 2. Новела – 1) "Чи врятуються діти осені?" (перс. "ایا بچه های خزانه رستگار می شوند?"), автор Мегді Асадзаде (مهدی اسزاده); 2) "Вартовий темряви" (перс. "نگهبان تاریکی"), автор Маджід Кейсарі (مجید قیصری) про військову тематику.
 - **2016 р.** (9-та церемонія нагородження): 1. Роман – 1) "Незасіяне поле" (перс. "لَهْزَرَع") про нещасливе кохання одного юнака під час ірано-іракської війни, автор Мохаммад Реза Байрамі (محمدرضا بایرامی). 2. Новела – 1) збірка з 8-ми новел "Базар красунь" (перс. "بازار خوبان"), автор Араш Садекбейгі (آرش (صادق‌بیگی); 2) збірка з 9-ти новел "Піщана лисиця" (перс. "روبه شنی") про реалії суспільного життя людей, автор Мохаммад Кешаварз (محمد کشاورز) [2].
 - **2017 р.** (10-та церемонія нагородження): 1. Роман – 1) "На цій вулиці немає штучної дорожньої нерівності" (перс. "این خیابان سرعتگیر ندارد"), автор Мар'ям Джагані (مریم جهانی); 2) роман "Безкнижжя" (перс. "بی‌کتابی"), автор Мохаммад Реза Шаріфі Хабушан (محمدرضا شرفی‌خوشان). 2. Новела – 1) "Мого чоловіка звали Тегран" (перс. "اسم شوهر من تهران است"), автор Зохране Шоубані (زهرا شعبانی) [9].
- Окремо були відзначені твори: "Тінь драконів" (перс. "سایه اژدها"), автор Мохаммад Алі Гоудіні (محمد سرگذشت " (علی گودینی); "Біографії творців Ірану" (перс. "نامه کارآفرینان ایرانی (رضا یادگاری و مهشید صناعی فر); "Вікно у минуле" (перс. "پنجره ای به گذشته"), автори Бехрад Мехрджу та Матін Каффаріян (به‌راد مهرجو و متین غفاریان); "Вежа мовчання" (перс. "برج سکوت"), автор Хамідреза Манаї (حمیدرضا منایی); "Безсмертний Мір" (перс. "نامیرا میر) про вчителя Мірмостафа Алі, автор Мікаїель Азімі (میکائیل عظیمی); "Банщик" або "Принц бані" 4 томи (перс. "شازده حمام"), автор Мохаммадхосейн Паполі Язді (محمدرضا پاپلی یزدی).
- **2018 р.** (11-та церемонія нагородження): 1. У номінації "Роман" – твір "Звільнення" (перс. "رهش") про сучасне місто та його архітектуру, автор Реза

- **2006 р.** – Найкращий роман: 1) "Парк Теллоу" (перс. "مجید قیسری"), автор Маджид Кейсарі ("باغ تلو"); 2) "Скорпіон на сходах залізниці Ендімешку" (перс. "عقرب روی پلهای راهان اندیمشک"), автор Хосейн Мортезайян Абкенар (حسین مرتضائیان آبکنار). Найкраща збірка новел: 1) "Жінка у високих зелених чоботах" (перс. "زنی با چکمه ساق بلند سبز"), автор Мортеза Кярбалаїлу (مرتضی کر بلائی لو); 2) "Життя складається так, як ти хочеш" (перс. "زندگی مطابق خواسته تو پیش می رود"), автор Амірхосейн Хоршідфар (امیرحسین خورشیدفر).
- **2007 – 2008 рр.** – 1. Найкращий роман "Відома всім Мона Ліза" (перс. "مونالیزای منتشر"), автор Шахрох Гіва (شاهرخ گیوا). Почесну грамоту отримав роман: "Фея забуття" (перс. "پری فراموشی"), автор Фереште Ахмаді (فرشته احمدی).
2. Найкраща збірка новел: 1) "Сніг і симфонія хмар" (перс. "برف و سمفونی ابری") автор Пейман Есмаїлі (پیمان اسماعیلی). Почесна грамота за збірку новел "Напад сонця" (перс. "هجوم آفتاب"), автор Кобад Азар Атін (قیباد آذرایین).
- **2009 – 2010 рр.** – 1. Найкращий роман "Схожий на аромат вітерця" (перс. "تشبیه عطری در نسیم"), автор Разіє Ансарі (رضیه انصاری). Почесні грамоти отримали романи: 1) "Дві завіси пори року" (перс. "دو پرده فصل"), автор Фереште Моуляві (فرشته مولوی); 2) "Під парасолею диявола" (перс. "زیر چتر شیطان"), автор Мохаммад Ейвабі (محمد ایوبی).
- 2. Найкраща збірка новел "Залишається..." (перс. "بماند...") автор Бехназ Аліпурґяскері (بهناز علی پور گسگری). Почесні грамоти отримали збірки новел: 1) "Зараз вже вечір" (перс. "و حالا عصر است"), автор Тайебе Гоухарі (طیبه گوهری); 2) "Сон із відкритими очима" (перс. "خواب با چشمان باز"), автор Неда Кавусіфар (ندا کاووسیفر).
- **2011 – 2012 рр.** – 1. Найкращий роман "Мерці острова Маврикій" (перс. "مردگان جزیره موریس"), автор Фархад Кешварі (فرهاد کेशوری).
Почесну грамоту отримав роман "Граф кіт" (перс. "هادی تقی زاده"), автор Гаді Такізаде ("گراف گربه").
2. Найкраща збірка новел "Симфонія жаб" (перс. "کرم رضا"), автор Кярмеза Таджмехр (کرم رضا). Почесні грамоти отримали збірки новел: 1) "Ноуруз пана Асаді" (перс. "نوروز آقای اسدی"), автор Мохаммад Кальбасі (محمد کلباسی); 2) "Вони були не гірші за рибу" (перс. "آن ها کم از ماهی ها نداشتند"), автор Шіва Маканлю (شیوا مقانلو); 3) "Сьогодні субота" (перс. "امروز شنبه"), автор Юсеф Ансарі (یوسف انصاری); 4) "Запах гарячої смоли" (перс. "بوی قیر داغ"), автор Аліакбар Гейдарі (علی اکبر حیدری).
- **2013 – 2014 рр.** – 1. Найкращий роман "Зривання вітру" (перс. "چیدن باد"), автор Мохаммад Касемзаде (محمد قاسم زاده). Почесні грамоти отримали романи: 1) "Страх" (перс. "خوف"), автор Шіва Арастуї (شیوا ارسطویی); 2) "Вкритий камфорою" (перс. "کافور پوش"), автор Аліє Етаї (عالیه عطایی); 3) "Незавершений гарний кінець" (перс. "پایان خوش ناتمام"), автор Каве Міраббасі (کاوه میرعباسی).
2. Найкраща збірка новел "Рак демона" (перс. "رامید خانلری") автор Рембод Ханлярі (رامید خانلری). Почесні грамоти отримали збірки новел: 1) "Чужинець під деревом померанця" (перс. "غریبه ای زیر درخت نارنج"), автор Кярмеза Таджмехр (کرم رضا تاجمهر); 2) "Мости" (перс. "پل ها"), автор Ахмад Абольфатхі (احمد ابوالفتحی); 3) "Розворот" (перс. "دور برگردان"), автор Мейсам Кіяні (میشم کیانی); 4) "Групові фотографії" (перс. "عکس های دسته"), автор Хамід Амджад (حمید امجد).
- **2015 – 2016 рр.** – 1. Найкращий роман "Ця собака хоче з'їсти Роксану" (перс. "این سگ می خواهد ریکسانا را"), автор Касем Кашкулі (قاسم کشکولی).
Почесні грамоти отримали романи: 1) "Провулок загублених хмар" (перс. "کوچه ابرهای گمشده"), автор Курош Асаді (کوروش اسدی); 2) "Забуття" (перс. "فراموشی"), автор Джавад Пуїян (جواد پویان); 3) "Гялюґах" (перс. "طیبه گوهری"), автор Тайебе Гоухарі ("گلگاه"); 4) "Афганське малювання" (перс. "افغانی کشی"), автор Мохаммадреза Зоуалі (محمد رضا ذوالعلی).
2. Найкраща збірка новел "Черга собак" (перс. "سروش چیتساز") автор Соруш Чітсаз ("نوبت سگ ها"). Почесні грамоти отримали збірки новел: 1) "Не прокидатися не знаю о котрій годині" (перс. "بیدار نشدن در ساعت نمی دانم"), автор Ахмад Арам (احمد آرام); 2) "Читання з губ" (перс. "ابوذر قاسمیان"), автор Абузар Касеміян ("البخوانی"); 3) "Наш маленький дім" (перс. "خانه کوچک ما"), автор Даріюш Ахмаді (داریوش احمدی); 4) "Синій купол" (перс. "کورش اسدی"), автор Курош Асаді ("گنبد کیود").
- 4. Літературна премія імені Гушанґа Ґольшірі (جایزه هوشنگ گلشیری) – проіснувала з 2001 по 2014 рр. Після проведення у 2014 році 13-ої церемонії нагородження було припинено вручення нагород за браком коштів. Нагороди у вигляді почесних призов та фінансового заохочення вручалися у номінаціях: найкращий роман, найкраща збірка оповідань, найкращий перший роман автора та найкраща перша збірка оповідань автора.
- **2001 р.** – Найкращий роман "Дерево інжиру біля святятилиц" (перс. "درخت انجیر معابد"), автор Ахмад Махмуд (احمد محمود). Найкраща збірка оповідань "Зігрівай мене усю зиму" (перс. "تمام زمستان مرا گرم کن"), автор Алі Ходаї (علی خدایی). Найкращий перший роман "Неначе сказав Лейлі" (перс. "انگار گفته بودی لیلی"), автор Сепіде Шамлю (سپیده شاملو). Найкраща перша збірка оповідань "Гублюся у втечі" (перс. "در گریز گم می شوم"), автор Мохаммад Асаф Солтанзаде (محمد آصف سلطانزاده).
- **2002 р.** – Найкращий роман "Світло вимикаю я" (перс. "زویا"), автор Зоя Пірзад ("چراغ ها را من خاموش می کنم"). Найкраща збірка оповідань "Половина нашого блукання" (перс. "نیمه سرگردان ما"), автор Мохаммадрагім Ахут (محمد رحیم اخوت). Найкращий перший роман "Нічна гармонія звучання оркестру дерев'яних палок" (перс. "همنوايي شبانه ارکستر چوبها"), автор Реза Касемі (رضا قاسمی).
- Найкраща перша збірка оповідань – 1) "Після тієї ночі" (перс. "بعد از آن شب"), автор Марджан Шірмохаммаді (مرجان شیرمحمدی); 2) "Мадемуазель Кеті" (перс. "میترا ایاتی"), автор Мітра Еліяті ("مادمازل کتی").
- **2003 р.** – Найкращий роман "Мій птах" (перс. "پرنده"), автор Фаріба Вафі (فریبا وفا). Найкраща збірка оповідань "Сонце місячного саява" (перс. "مهتاب"), автор Шіва Арастуї (شیوا ارسطویی).
- Найкраща перша збірка оповідань – 1) "Сміх у домі самотності" (перс. "خنده در خانه تنهایی"), автор Бахрам Мораді (بهرام مرادی); 2) "Маленький шматок" (перс. "پاره کوچک"), автор Сохейла Баскі (سهیلا بسکی).
- **2004 р.** – Найкращий роман "Проточна ріка" (перс. "ابوتراب خسروی"), автор Абутараб Хосрові (ابوتراب خسروی). Найкраща збірка оповідань "Національний парк" (перс. "کوروش اسدی"), автор Курош Асаді ("باغ ملی"). Найкращий перший роман "Хто повірить, Ростам" (перс. "چه کسی باور می کند رستم"), автор Руханґіз Шаріфіян (روح انگیز شریفیان). Найкраща перша збірка оповідань – 1) "Зникнення" (перс. "نهست"), автор Ебрагім Дамшенас (ابراهیم دمشناس); 2) "Одна цеглина" (перс. "منیرالدین بیروتی"), автор Моніроддін Бейруті ("خشت").

- **2005 р.** – Найкращий роман – 1) "Традиція хвилювання" (перс. "اداب بی قراری"), автор Якуб Ядалі (یعقوب یادعلی); 2) "Блакитніше за гріх" (перс. "آبی تر از گناه"), автор Мохаммад Хосейні (محمد حسینی). Найкраща перша збірка оповідань "Червоні інжири біля гробниці" (перс. "انجیرهای سرخ مزار"), автор Мохаммадхосейн Мохаммаді (محمدحسین محمدی). Найкращий перший роман – 1) "Колір ворони" (перс. "فرهاد بردبار") автор Фархад Бордбар (فرهاد بردبار); 2) "Рибки вночі сплять" (перс. "ماهی ها در شب می خوابند"), автор Судабе Ашрафі (سودابه اشرفی). Найкраща перша збірка оповідань "Кохання в посланнях" (перс. "عاشقیت در"), автор Махса Мохебалі (مهسا محب علی), ("باورقی").
- **2006 р.** – Найкращий роман – 1) "Сон перепілки" (перс. "فریبا وفی"), автор Фаріба Вафі (فریبا وفی); 2) "Чотири болі" (перс. "چهار درد"), автор Монірроддін Бейруті (منیرالدین بیروتی). Найкраща збірка оповідань "Темна сторона слів" (перс. "سمت تاریک کلمات"), автор Хосейн Сенапур (حسین سنایور). Найкраща перша збірка оповідань – 1) "Хіромант" (перс. "تکف بین"), автор Мехді Раїсольмохдесін (مهدی رئیس المحدثین); 2) "Піщані сади" (перс. "باغ های شنی"), автор Хмідреза Наджафі (حمیدرضا نجفی).
- **2007 р.** – Найкращий роман "Річниця смерті" (перс. "اصغر الهی"), автор Аскар Еляхі (اصغر الهی). Найкраща збірка оповідань "Дезертир" (перс. "عسگر گریز"), автор Мохаммад Асаф Солтанзаде (محمد آصف سلطانزاده) афганець за походженням, що проживає у Швеції. Найкращий перший роман "Скорпіон на сходах залізниці Ендімешку" (перс. "عقرب روی پله های راه آهن"), автор Хосейн Мортезайян Абкенар (حسین مرتضائیان ابکنار). Найкраща перша збірка оповідань "Життя складається так, як ти хочеш" (перс. "زندگی"), автор Амірхосейн Хоршідфар (امیرحسین خورشیدفر).
- **2008 р.** – Оголошені лише кандидати на номінацію "Найкраща збірка оповідань": 1) "Присвячено декільком новелам" (перс. "تقدیم به چند داستان کوتاه"), автор Мохаммадхасан Шахсаварі (محمدحسن شهبوساری); 2) "Дмухати" (перс. "ها کردن"), автор Пейман Гушмандзаде (پیمان هوشمندزاده); 3) "Винищувач драконів" (перс. "اژدهاکشان"), автор Юсеф Аліхані (یوسف علیخانی); 4) "Торгівельний центр Хатере" (перс. "فرشته ساری"), автор Фереште Сарі (فرشته ساری); 5) "Кохання на другій чакрі" (перс. "عشق روی چاکرای"), автор Наташа Амірі (ناتاشا امیری). ("دوم").
- **2009 р.** – Найкраща збірка оповідань – 1) "Сніг і симфонія хмар" (перс. "برف و سمفونی ابری"), автор Пейман Есмаїлі (پیمان اسماعیلی); 2) "Історія закінчується там, де шиномонтаж" (перс. "داستان آنجا که پنچرگیری ها تمام"), автор Хамед Габібі (حامد حبیبی). Найкраща перша збірка оповідань – 1) "Гра у смерть" (перс. "پدرام رضایی زاده"), автор Педррам Резаїзаде (پدرام رضایی زاده); 2) "Чебрець не гарний" (перс. "آویشن فشنگ نیست"), автор Хамед Есмаїліон (حامد اسماعیلیون).
- **2010 р.** – Найкращий роман "Не хвилюйся" (перс. "مهسا محب علی"), автор Махса Мохебалі (مهسا محب علی). Найкращий перший роман "Ймовірно, я загубилася" (перс. "سارا سالار"), автор Сара Салар (سارا سالار).
- **2012 р.** – Найкраща збірка оповідань – 1) "Книга руїн" (перс. "ابوتراب"), автор Абутараб Хосрові (ابوتراب خسروی); 2) "Люди" (перс. "آدم ها"), автор Ахмад Колямі (احمد غلامی). Найкращий перший роман "Під мальовничим вечірнім сонцем" (перс. "زیر آفتاب خوش"), автор Джейран Гахан (جیران گاهان). Найкраща перша збірка оповідань – 1) "Сон з відкритими очима" (перс. "خواب با چشمان باز"), автор

Неда Кавусіфар (ندا کاوسی فر); 2) "Незавершений портрет чоловіка" (перс. "پرتره مرد ناتمام"), автор Амірхосейн Язданбад (امیرحسین یزدان باد).

- **2013 р.** – Найкращий перший роман "Пташина фортеця, пірамідальний (багатоярусний) світ" (перс. "سلمان امین"), автор Сальман Амін (سلمان امین). Найкраща перша збірка оповідань – 1) "Смійся перською" (перс. "فارسی بخند"), автор Сепіде Сіявуші (سپیده سیاوشی); 2) "Я не Жанет" (перс. "من ژانیت نیستم"), автор Мохаммад Толлюї (محمد طلوعی).
- **2014 р.** – Найкращий перший роман – 1) "Доктор Датіс" (перс. "دکتر داتیس") про життя молодого стоматолога Датіса Альмасі, автор Хамед Есмаїліон (حامد اسماعیلیون); 2) "Студентський романс" (перс. "محمود سعیدنیا"), автор Махмуд Саїднія (محمود سعیدنیا). Найкраща перша збірка оповідань – 1) "У сутінках" (перс. "در هوای گرگ و میش"), автор Мохсен Аббасі (محسن عباسی); 2) "Похили ялини" (перс. "کاج های"), автор Алі Чаньгізі (علی چنگیزی) [1].

5. Літературна премія імені Садека Гедаята (جایزه ادبی صادق هدایت) – названа на честь іранського письменника, перекладача Садека Гедаята (1903–1951 рр.). Ця недержавна літературна премія Ірану заснована в 2002 р. "Фондом Садека Гедаята" (بنیاد صادق) та Веб-сайтом "Сохан" (وبگاه سخن), а з 2006 р. фінансується тільки "Фондом Садека Гедаята" (داستان). Нагороди вручаються тільки у номінації новела (کوتاه). До участі у конкурсі приймаються новели тільки перською мовою, які раніше ніде не публікувалися, від одного автора тільки одна новела, яка має бути за обсягом від 1000 до 4000 слів не більше [4].

6. Літературна премія імені Парвін Етесамі (جایزه ادبی پروین اعتصامی) – літературна премія названа на честь іранської поетеси Парвін Етесамі (1907–1941 рр.), яка складала твори у класичному, традиційному стилі. Церемонії вручення нагород проходять з 2004 р. раз на два роки у березні. Ця державна літературна премія вручається тільки авторам жінкам, головною метою премії є розповсюдження та просування творчої майстерності іранських жінок, зміцнення та поширення перської мови закордоном, представлення та підтримка іранських дослідниць у галузі перської мови та літератури. Фінансування призив премії проходить за сприяння організації "Дім книги". Нагороди вручаються у таких номінаціях, як: літературні дослідження (редагування, дипломна робота, літературна критика, переклад тощо), поезія (поезія у традиційному стилі, нова поезія, переклад), драматургія (п'єса, переклад), проза (прозовий твір, переклад), дитяча література (поезія, проза, переклад) та окремо література для підлітків (поезія, проза, переклад). Серед лауреатів премії у номінації прозовий твір такі: роман "Остання глава" (перс. "فصل آخر") автор Гіта Г'яркані (گیتا گریانکی); оповідання "Блакитне кохання" (перс. "عشق آبی") автор Мар'ям Макані (مریم مقانی); роман "Місяця шагріваря тисяча триста не знаю якого року" (перс. "شهریور هزار و سیصد و نسیصد") автор Тала Нежадхасан (طلا نژادحسن); збірка оповідань "Тисяча вузлів" (перс. "هزارگره") автор Мар'ям Фердоусі (مریم فردوسی); роман "Нехай Труа горить" (перс. "بگذار تروا بسوزد") автор Нагіта Арван (آناهیتا) тощо [3].

7. Літературна премія "Гафт Еклім" (جایزه ادبی هفت اقلیم) – заснована в 2009 р. приватною культурно-мистецькою організацією "Гафт Еклім" ("Сім країн"). Недержавна літературна премія Ірану, якою з 2011 р. нагороджуються художні твори перською мовою у таких номінаціях: роман, перший роман автора, збірка

оповідань та перша збірка оповідань автора. Серед лауреатів цієї премії такі твори:

- **2012 р.** – роман "Вогонь за розпорядженням" (перс. محمدرضا) автор Мохаммадреза Байрамі ("انتش به اختيار"); збірка оповідань "Сон з відкритими очима" (перс. خواب با چشمان باز) автор Неда Кавусіфар (ندا کاووسی فر).
 - **2013 р.** – роман "Сонце не світить на їхнє праве плече" (перс. خورشید بر شانه راستشان نمی تابید) автор Джавад Ефгамі (جواد افهمی); збірка оповідань "Будда ресторану Вихор" (перс. بودای رستوران گردباد) автор Хамед Габібі (حامد حبیبی).
 - **2014 р.** – роман "Я люблю Манчестер Юнайтед" (перс. من منچستر یونایتد را دوست دارم) автор Мегді Ізаданіхоррам (مهدی یزدانی خرم); збірка оповідань "Канада не твоє місце" (перс. کانادا جای تو نیست) автор Фереште Таванг'яр (فرشته توانگر).
 - **2015 р.** – роман "Темний бік місяця" (перс. تاریک ماه) автор Мансур Алімораді (منصور علیمرادی); збірка оповідань "Погода цих декількох днів року" (перс. آب و آیین نوری) автор Айїн Ноурузі (آیین نوروزی).
 - **2016 р.** – роман "Пухир" (перс. تاؤل) автор Мегді Афрузманеш (مهدی افروزمنش); збірка оповідань "Ранкові звички" (перс. عادت های صبحگاهی) автор Асіє Незамшагіді (آسیه نظام شهیدی).
 - **2017 р.** – тільки почесними грамотами відзначені: роман "Ненаписаний лист" (перс. نامه نانوشته) автор Ебрагім Дамшенас (ابراهیم دهنشاس); збірка оповідань "Сіюлеполь чотири з половиною октави" (перс. سی و سه و پنل چهار و نیم اکتاو) автор Сальман Багонар (سلمان باهنر).
 - **2018 р.** – роман "Незавершеність" (перс. ناتمامی) автор Захра Абаді (زهرا عبیدی) та приз глядацьких симпатій роман "Заячий пагорб" (перс. تپه خرگوش) автор Алі Акбар Гейдарі (علی اکبر حیدری); збірка оповідань "Дощ в Мумбаї" (перс. باران بمبئی) автор Пейман Ізаданджу (پیام یزدانجو) та приз глядацьких симпатій збірка оповідань "Тінь ялин" (перс. سایه کاجها) автор Колямреза Резаї (غلامرضا رضایی) [7].
- Сучасне життя іранців постає у різних за жанрами і тематикою творах цих письменників у всьому своєму різноманітті: гостросоціальна проза і твори з філософським підтекстом, оповідання для молоді та жіночі історії, розповіді про кохання і віру, притчі та казки, сатира та гумор, побутові замальовки.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що представлена вище інформація допоможе дослідникам іраністам обрати серед численної низки прозових творів самі ті, які вже визнані в Ірані, а деякі з них нагороджені міжнародними літературними преміями інших країн, та варті уваги для подальшого опрацювання. Вважаються провідними на літературній арені сучасного Ірану прізвища таких авторів чоловіків: Мохаммадреза Байрані, Реза Амірхані, Мохаммадалі Ґудіні, Юсеф Аліхані, Абутараб Хосрові, Мегді Асадзаде, Мохаммадрагім Ахут, Хосров Хамзаві, Шагріяр Манданіпур, Пейман Есмаїлі, Мохаммад Хосейні, Ебрагім Дамшенас, Гушанг Мораді Кермані тощо, а також такі жіночі постаті сучасної літератури: Зоя Пірзад, Мар'ям Джугані, Махса Мохебалі, Зохране Шоубані, Шахла Парвінрух, Моніру Раваніпур, Неда Кавусіфар, Сара Салар, Фаріба Вафі, Бельґейс Солеймані, Фереште Сарі, Тайебе Ґоухарі та інші.

Список використаних джерел:

1. Літературна премія імені Гушанг Гольшірі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golshirifoundation.com>
2. Літературна премія імені Джалала Але-Ахмада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jalal.adabiatirani.com/>
3. Літературна премія імені Парвін Етесамі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://parvin.adabiatirani.com/>
4. Літературна премія імені Садека Гедеята: умови участі в конкурсі / Інформаційне агентство іранських студентів (ISNA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.isna.ir/news/97032712456/>
5. Літературна премія "Мехреґан Адаб" / Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://fa.wikipedia.org/wiki/جایزه_ادبی_مهرگان
6. Літературна премія "Мехреґан Адаб Харедж аз Іран" / Інформаційне агентство іранських студентів (ISNA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.isna.ir/news/97102614119/>
7. Літературна премія "Гафт Еклім" / Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://fa.wikipedia.org/wiki/جایزه_ادبی_هفت_اقلیم
8. Намджу, М. Провідні літературні премії Ірану / Інформаційний портал "Ядбегір" [Електронний ресурс] / М. Намджу. – Режим доступу: <http://www.yadbegir.com/new/?p=28330>
9. Нуршамсі Х. Лауреати 10-ї літературної премії імені Джалала Але-Ахмада / Х. Нуршамсі // Інформ. агентство "Мехр" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mehrnews.com/news/4192496/>
10. Представлені лауреати 11-ї літературної премії імені Джалала Але-Ахмада / Клуб молодих журналістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.yjc.ir/fa/news/6756052>
11. Премія "Книга року Ісламської Республіки Іран" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ketabsal.ir/>

Надійшла до редколегії 07.10.18

И. Левчин, канд. филол. наук, ассист., А. Лебедро, студ.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ЛИТЕРАТУРНЫЕ ПРЕМИИ В ИРАНЕ: ПОДДЕРЖКА РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ НАЧ. XXI В.

Предлагается перечень ведущих литературных премий Ирана в начале XXI в. Представлены произведения прозы современной художественной литературы Ирана, которые признаны иранскими литературоведами и литературными критиками за последние 20 лет, а также имена лауреатов этих премий. Выделены имена писателей, произведения которых отмечены в нескольких иранских и международных литературных конкурсах.

Ключевые слова: литературная премия, современная литература, иранская проза, роман, новелла.

I. Levchyn, Ph. D. in Philology, teaching assist., A. Lebedko, stud.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

LITERARY AWARDS IN IRAN: PROMOTING CONTEMPORARY LITERATURE IN THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

A look at the list of the leading Iranian literary awards for the beginning of the XXI century. The article presents the prose works of contemporary fiction literature of Iran that have been admitted by Iranian literary critics for the past 20 years as well as the names of the laureates of these awards. The names of writers whose works are awarded in several Iranian and international literary contests are highlighted.

Keywords: literary award, contemporary literature, Iranian prose, novel, novella.